

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 223/2020 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om föråldrade produkter i försörjningsberedskapslagret, deras kvalitet och säkerhet och tillsynen över dem samt om försörjningsberedskapslagrets verksamhet i framtiden

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 223/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Arja Juvonen /saf:

Hur säkerställer regeringen att de produkter som finns i försörjningsberedskapslagret och delas ut till specialupptagningsområdena är brukbara och pålitliga till kvaliteten,

hur ser regeringen till att tillsynen över försörjningsberedskapslagrets produkter genomförs, särskilt då föråldrade produkter tas i bruk,

vilka åtgärder vidtar regeringen för att säkerställa att försörjningsberedskapslagret lagrar den mängd brukbara produkter som motsvarar behovet i kristider och att produkternas brukbarhet övervakas kontinuerligt och på ett ändamålsenligt sätt,

vilka åtgärder vidtar regeringen för att motsvarande fel inte ska uppdagas i försörjningsberedskapslagret i framtiden, dvs. produkter som har gått ut för flera år sedan, och

har man i försörjningsberedskapslagret upptäckt andra föråldrade produkter än ansiktsmasker och har eventuellt även andra produkter vidarebefordrats?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Vi lever i exceptionella tider. Världshälsoorganisationen WHO har förklarat en global pandemi på grund av coronaviruset och i Finland har beredskapslagen tagits i bruk. Regeringen gör allt för att begränsa epidemin, säkerställa hälso- och sjukvårdens bärkraft samt skydda social- och hälsovårdspersonalen och riskgrupperna. Dessutom bör samhällets kritiska funktioner hållas igång.

Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) fastställer de ekonomiska funktioner och därtill hörande tekniska system som är nödvändiga med tanke på undantagsförhållanden och försörjningsberedskapen. Den grundläggande utgångspunkten för tryggnaden av försörjningsberedskapen är att det i Finland finns tillräcklig beredskap för att producera nyttigheter samt att styra produktionen, distributionen, konsumtionen och utrikeshandeln. Försörjningsberedskapens

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 223/2020 rd

allmänna mål och anknytande kravnivå fastställs av statsrådet. Ministerierna ansvarar för försörjningsberedskapens utveckling och de beredskapsåtgärder som förutsätts inom sina respektive förvaltningsområden. Utvecklandet och samordningen av försörjningsberedskapen och beredskapsåtgärderna hör till arbets- och näringsministeriet.

Enligt lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att utveckla och upprätthålla försörjningsberedskapen. En av de uppgifter som har fastställts för Försörjningsberedskapscentralen är att i statens säkerhetsupplagring upprätthålla material som är nödvändiga för att uppfylla målen i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen har inte en direkt lagstadgad skyldighet att skaffa sådan skyddsutrustning och upprätthålla sådan säkerhetsupplagring som är nödvändig för bekämpningen av COVID 19-viruset.

Enligt statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen av december 2018 (1048/2018) baserar sig försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvården på den internationella marknaden för läkemedel, behandlingsutrustning och medicintekniska produkter. I beslutet konstateras att social- och hälsovårdsministeriet bedömer läget för och utvecklar i samarbete med försörjningsberedskapsorganisationen den obligatoriska upplagringen och säkerhetsupplagringen samt förvaringen med tanke på allvarliga störningar, smittsamma sjukdomar och undantagsförhållanden.

Social- och hälsovårdsministeriet beslöt den 23.3.2020 att det i rådande undantagstillstånd som anknyter till coronaviruspandemin är motiverat att ta i bruk den skyddsutrustning som finns i statens säkerhetsupplag, eftersom en del av aktörerna inom social- och hälsovården hade uppdragat ett behov av att komplettera sina lager och det på grund av den exceptionella internationella efterfrågan inte fanns tillräckligt av den nödvändiga skyddsutrustningen tillgänglig i kommersiella lager. I statsrådets principbeslut av den 24.3.2020 om säkerställande av tillräcklig tillgång till medicinsk utrustning i COVID-19-situationen konstateras att ur upplagen kan delas ut även sådan utrustning som passerat tillverkarens utgångsdatum, men som har kontrollerats av Teknologiska forskningscentralen VTT och konstaterats vara användbar.

I enlighet med stadsrådets ovannämnda principbeslut har ur statens säkerhetsupplag delats ut andningsskydd som har passerat det datum som visas på förpackningspåskriften. Avsikten var inte att upprätthålla statens säkerhetsupplag vad gäller dessa produkter. Produkterna har skaffats för en pandemi 2009 och har inte återanvänts, men inte heller förstörts. I enlighet med den nationella pandemiplanen är det primärt social- och hälsovårdsaktörerna som vid sidan av övrig beredskap i sina lager bör ha en tillräcklig mängd skyddsutrustning (bl.a. andningsskydd). Efter coronaviruskrisen bör pandemiberedskapen granskas som helhet och i detta sammanhang är det säkert skäl att utvärdera arrangemangen för lagring av skyddsutrustning.

Funktionaliteten hos de andningsskydd som har skaffats 2009 har testats hos VTT i februari 2020. VTT konstaterade att produkterna är brukbara vad gäller deras skyddsegenskaper. Utifrån de test-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 223/2020 rd

resultat som gjordes på andningsskydden i VTT:s laboratorium kunde man konstatera att andningsskydden fortfarande uppfyller minst skyddsnivå P2. Enligt WHO:s anvisningar är rekommendationen att använda andningsskydd med antingen skyddsnivå P2 eller P3.

De råvaror och produkter som lagras i statens säkerhetsupplag är av gångbar handelskvalitet, med undantag av de ovannämnda andningsskydd som har testats av VTT. Dessa upplag cirkuleras och övervakas kontinuerligt. Andningsskydden har således testats och konstaterats brukbara vad gäller deras skyddsegenskaper. Målet med säkerhetsupplaget är att ge tid för korrigerande åtgärder och anpassning. De är inte avsedda för att garantera samhällets funktion under en lång tid.

Lagringen av och passformen hos andningsskydd har en stor betydelse för det skydd de erbjuder. Andningsskydden är inte steriltförpackade utan fabriksrena. Försörjningsberedskapscentralen har i lagringen av skyddsutrustning följt tillverkarens anvisningar. Andningsskydden har förvarats i sina ursprungliga fabriksförpackningar i jämn rumstemperatur, skyddade mot fukt och ljus. Skydden är i fabriken ursprungliga förpackningar och produkterna är förpackade i kartonger. Kartongerna har genomgående förvarats på plastade lastpallar. Produkter försedda med band bibehåller sin livslängd bättre än material som innehåller gummi, vid behov kan gummidelen bytas ut.

Då det gäller kirurgiska masker tillverkas en del av produkterna även utan datummärkningar. Kirurgiska masker skyddar användaren bl.a. mot stänk, men erbjuder inte andningsskydd av samma nivå som egentliga andningsskydd. Visir är huvudsakligen produkter som inte föråldras.

Försörjningsberedskapscentralen delar ut de produkter som finns i säkerhetsupplaget via sjukvårdsdistrikten till samtliga aktörer inom områdets social- och hälsovård i enlighet med social- och hälsovårdsministeriets anvisningar. Lagren packas upp i omgångar. Genom dessa åtgärder får man mer tid för att köpa in skyddsutrustning på den globala marknaden och inleda eventuell inhemsk produktion. Att få mer tid för kompletterande åtgärder och å andra sidan att ta materialet i bruk i en situation som utvecklas snabbt är centrala principer för säkerhetsupplagringen.

Utifrån social- och hälsovårdsministeriets begäranden om stöd skaffar Försörjningsberedskapscentralen mer skyddsutrustning på marknaden, eftersom inget säkerhetsupplag ensamt kan svara på den pågående pandemins behov. Förutom Försörjningsberedskapscentralen lämnar även flera aktörer inom social- och hälsovården inköpsbeställningar, till exempel logistikenheterna inom universitetssjukhusdistrikten. Dessutom söker man kontinuerligt nya möjligheter till att genomföra och effektivisera inköp vid sidan av de existerande inköpskanalerna.

Helsingfors 15.4.2020

Arbetsminister Tuula Haatainen